

EDUCACIÓ

Projectes Educatius:
Guia didàctica
de l'alumnat

València republicana

+ info: 962 084 283 / 962 082 146
sccproyected@valencia.es
www.educacio-valencia.es

AJUNTAMENT
DE VALÈNCIA

Projectes Educatius

València 2018

Edita:

Ajuntament de València
Regidoria d'Educació
Projectes Educatius

Coordinació:

Marina Eva Scarpati Orazi
Cap de Secció de Projectes Educatius

Autor:

Néstor Morente i Martín
Doctor en Història de l'Art

Disseny portada:

Yinsen

ISBN 978-84-9089-133-9

Dipòsit legal: V-2218-2018

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	7
2.	OBJECTIUS	9
3.	ACTIVITATS.....	11
3.1.	ACTIVITATS PRÈVIES	11
3.1.1.	ITINERARI	11
3.1.2.	LA REPÚBLICA.....	13
3.1.3.	ELS SÍMBOLS DE LA REPÚBLICA.....	19
3.1.4.	LA FORMACIÓ DE L'AL·LEGORIA DE LA REPÚBLICA.....	20
3.2.	ACTIVITATS CENTRALS.....	29
3.2.1.	VALÈNCIA EN LA MEMÒRIA.....	29
3.2.2.	LA MODERNITAT REPUBLICANA A VALÈNCIA.....	30
3.2.3.	LA GUIA DE CARRERS REPUBLICANA.....	34
3.2.4.	LA CARICATURA VALENCIANA EN LA SEGONA REPÚBLICA	35
3.2.5.	LES ARTS CONTRA LA GUERRA	38
3.3.	ACTIVITATS POSTERiors	39
3.3.1.	LA DONA EN LA SEGONA REPÚBLICA	39
3.3.2.	EL NU DE LA MODERNITAT A VALÈNCIA.....	41
3.3.3.	EL DOCTOR PESET ALEIXANDRE	44
3.3.4.	LA CULTURA VISUAL.....	46
3.3.5.	DISENYA EL TEU REFUGI	47
4.	AVALUACIÓ	51
5.	BIBLIOGRAFIA.....	53

1. INTRODUCCIÓ

Hernández Doce. *Al·legoria de València*. 1933.

En esta Guia didàctica podràs seguir, a través de la informació i activitats que s'hi inclouen, els principals aspectes de la ruta.

València Republicana comprèn el període històric des de 1931 fins a 1939. La nostra ciutat, a més, va ser declarada capital de la República espanyola pocs mesos després del començament de la Guerra Civil, motiu pel qual s'incideix més en este període.

Durant la ruta descobriràs una perspectiva que potser no coneixies de la teua ciutat, així com llocs que van tindre una funció rellevant durant el període republicà.

Esperem que esta proposta educativa t'interesse i t'agrade, i amb la qual pugues aprendre molts aspectes de la València dels anys 30 i alhora que siga de profit també per al teu propi desenvolupament personal i acadèmic.

2. OBJECTIUS

- a) Conèixer i descriure els fets fonamentals que expliquen la història de la ciutat de València durant el període de la Segona República espanyola.
- b) Considerar el fet cultural del període republicà en aquells aspectes que han arribat fins als nostres dies i influeixen en la nostra vida.
- c) Promocionar la història, el patrimoni, la societat i la cultura del període de la Segona República a València.
- d) Reconèixer els canvis urbanístics més considerables de la Segona República i la seua integració o transformació en l'actualitat.
- e) Fomentar la cultura i els valors democràtics que va portar a Espanya la Segona República espanyola, concretament els desenvolupats en la ciutat de València.

3. ACTIVITATS

3.1. ACTIVITATS PRÈVIES

3.1.1. ITINERARI

Rafael Raga. *Escut de València*. 1932.

Per al programa València republicana s'ha dissenyat un itinerari en el qual es veuen reflectits els punts més destacats del període republicà 1931-1936.

L'itinerari comença amb la visita al refugi antiaeri de l'Ajuntament i finalitza en el carrer de la Pau. Al llarg de la ruta s'adquireixen coneixements i valors socials, educatius, històrics, artístics..., amb especial atenció al període de la Guerra Civil 1936-1939, moment en el qual València va passar a ser la seu del Govern i capital de la República.

1.

A) Refugi antiaeri de l'Ajuntament de València

B) València en la memòria

C) Saló de Sessions de l'Ajuntament de València

D) Galeria dels alcaldes republicans

2.

A) La Llotja, seu de les Corts espanyoles en 1937

3.

A) Refugi antiaeri del carrer de Dalt/Ripalda

B) La modernitat republicana a València

C) Refugi antiaeri del carrer dels Serrans

4.

A) Torres dels Serrans

B) Corts Valencianes

5.

A) Palau del Marqués de Campo

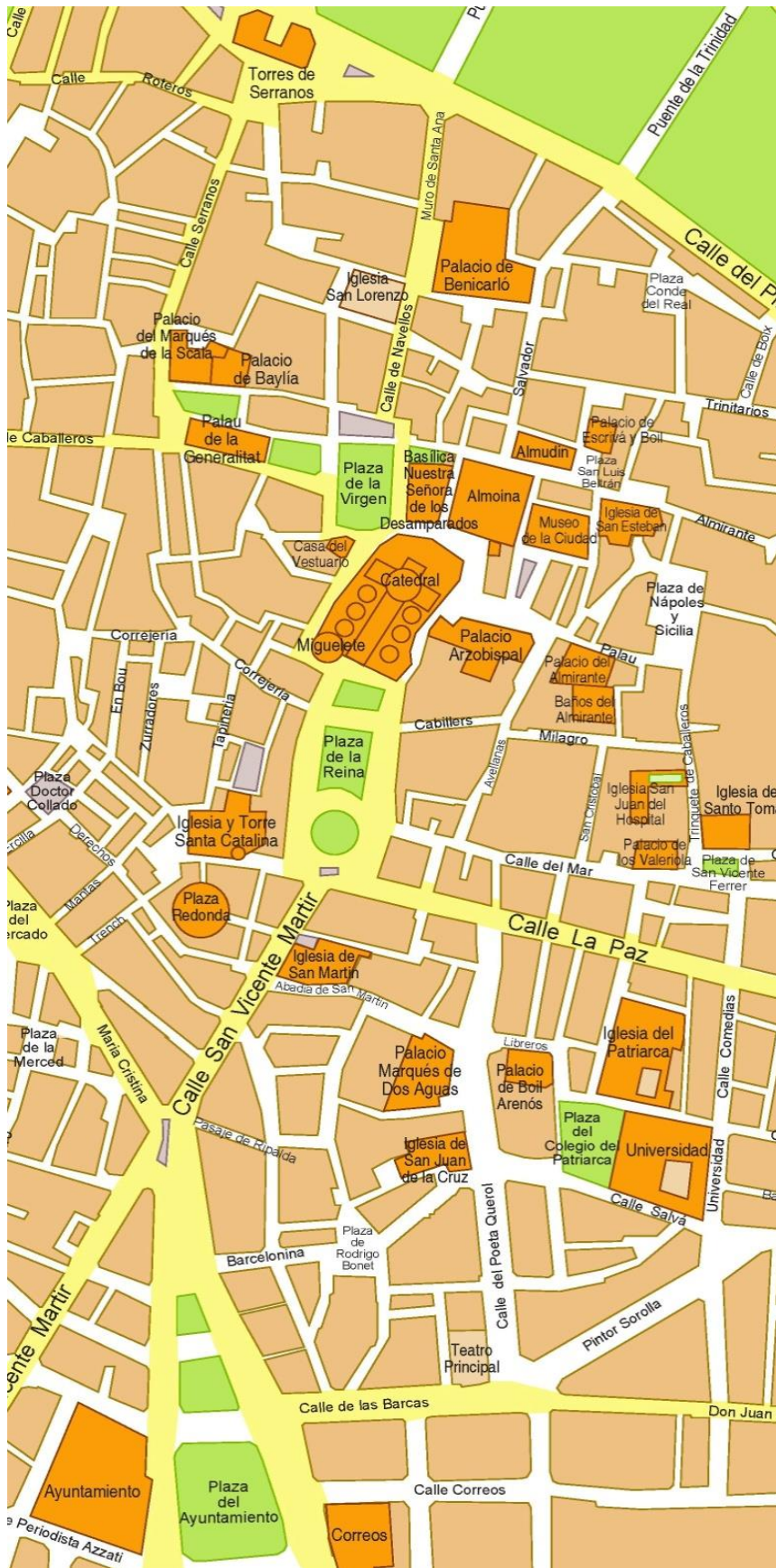
6.

A) Carrer de la Pau

K-HITO. *Al·legoria de València*. 1933.
Revista Gutiérrez.

Identifica en el mapa els punts de la ruta esmentats en negreta.

3.1.2. LA REPÚBLICA

**Al·legoria d'Espanya. 1870.
Sèrie bàsica de Correus
Govern Provisional.**

Durant l'itinerari es donen a conèixer aspectes fonamentals sobre la Segona República espanyola amb especial atenció a la ciutat de València. A continuació hi ha un qüestionari perquè adquirisques coneixements i gaudisques molt més de l'experiència.

Respon el qüestionari següent marcant amb un cercle la lletra que conté la resposta correcta. En tots els casos hi ha una única resposta. I desenvolupa els plantejaments que s'hi presenten. En algunes preguntes s'adjunta una "pista visual".

1- En quina data va ser proclamada la Primera República espanyola?

- a) 11 de febrer de 1673
- b) 11 de febrer de 1773
- c) 11 de febrer de 1873
- d) Cap és correcta

Desenvolupa aspectes que conegues sobre el context històric en el qual es va produir la Primera República espanyola:

2- ¿En quina data va ser proclamada la Segona República espanyola?

- a) 12 d'abril de 1931
- b) 14 de març de 1931
- c) 14 d'abril de 1931
- d) Cap és correcta

A continuació anomena aspectes que cal destacar de la Constitució de la Segona República espanyola de 1931:

- **Sufragi universal**
-
-
-
-
-
-
-
-
-

El sistema polític de la Segona República espanyola va estar format per un president o cap d'Estat de la República i pel president del Govern. Ambdós elegits per sistema electoral.

La Segona República espanyola va tindre un total de dos presidents i dotze presidents del Govern o Consell de Ministres.

3- Qui va ser el primer president de la Segona República espanyola?

- a) Niceto Alcalá Zamora
- b) Ricard Samper
- c) Manuel Azaña
- d) Juan Negrín

4- Qui va ser el primer president del Govern de la Segona República espanyola?

- a) Manuel Azaña
- b) Ricard Samper
- c) Niceto Alcalá Zamora
- d) Juan Negrín

5- Quin valencià va ser president del Govern en la Segona República espanyola?

- a) Vicent Alfaro i Moreno
- b) Ricard Samper
- c) Agustín Trigo Mezquita
- d) Sigfrido Blasco

6- Quin partit polític va governar la ciutat de València des de 1931 fins a 1936?

- a) Partido Republicano Radical
- b) Unió Republicana Autonomista
- c) Izquierda Republicana
- d) Esquerra Valenciana

7- Quin partit polític va fundar Vicent Blasco Ibáñez en 1908?

- a) Partit Republicà Radical
- b) Unió Republicana Autonomista
- c) Esquerra Republicana
- d) Esquerra Valenciana

8- Quin diari va fundar Vicent Blasco Ibáñez en 1894?

- a) La Correspondència de València
- b) El Mercantil Valencià
- c) El Poble
- d) Les Províncies

9- Quin alcalde de València va inventar la beguda Tri Naranjus?

- a) Vicent Alfaro i Moreno
- b) José Cano Coloma
- c) Agustín Trigo Mezquita
- d) Vicent Marco Miranda

10- Com és coneguda també la moneda d'1 pesseta "la rubia", encunyada a Castelló en 1937? Raona breument la teua resposta.

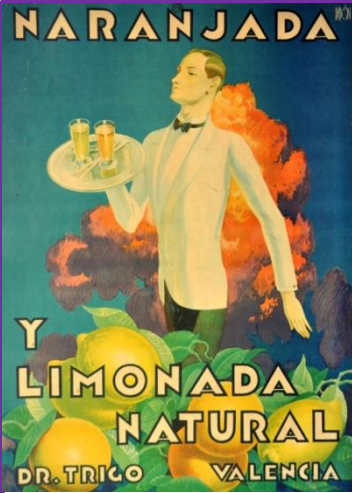
- a) La pesseta de Negrín
- b) La pesseta del poble
- c) La pesseta d'Azaña
- d) La pesseta de Castelló

Investiga i desenvolupa tot el que sàpies sobre l'origen i importància que ha tingut la taronja a València, així com la seua exportació i fes una xicoteta redacció sobre el que has après en la pàgina següent:

Lluís Dubón.
Etiqueta tarongera.
Anys 30. València.

Lluís Dubón. Cartell
de *Naranjada* y
limonada natural Dr.
Trigo. Anys 30.
València.

3.1.3. ELS SÍMBOLS DE LA REPÚBLICA

La Segona República espanyola va tindre tres símbols principals: la bandera, l'escut i l'al·legoria. Tant la bandera com l'escut, van tindre canvis respecte de l'etapa anterior. La bandera va passar de ser bicolor a tricolor i de l'escut de la nació es va eliminar tota connotació monàrquica. L'al·legoria s'estrenava com a personificació oficial d'Espanya en substitució del retrat del monarca.

A continuació es presenta una anàlisi sobre l'al·legoria de la República, el seu origen, formació i evolució al llarg del temps. La seua imatge va ser obviada en 1939, però no oblidada. Hui continua a l'espera per a personificar la nació a l'igual que molts altres països.

Josep Renau. *Bandera de la Segona República espanyola*. 1937.

El alzamiento nacional contra la tiranía, victorioso desde el 14 de abril, ha enarbolado una enseña investida por el sentir del pueblo con la doble representación de una esperanza de libertad y de su triunfo irrevocable. Durante más de medio siglo la enseña tricolor ha designado la idea de la emancipación española mediante la República. En pocas horas, el pueblo libre, que al tomar las riendas de su propio gobierno proclamaba pacíficamente el nuevo régimen, izó por todo el territorio aquella bandera, manifestando con este acto simbólico su advenimiento al ejercicio de la soberanía.

DECRET DEL 27 DE ABRIL DE 1931

*[...] La bandera de la República española es roja, amarilla y morada
[...]*

CONSTITUCIÓ DE LA REPÚBLICA ESPANYOLA DE 1931

3.1.4. LA FORMACIÓ DE L'AL·LEGORIA DE LA REPÚBLICA

AL·LEGORIA:

“Representació metafòrica d’idees abstractes a través de figures o de temes plàstics.”

Diccionari normatiu valencià, AVL.

L'al·legoria per a personificar un determinat territori es remunta a orígens ancestrals. En el cas de la Península Ibèrica, la primera coneguda data del període de la Roma republicana. Es tracta de l'anvers del denari encunyat per la família Postumia en el 81 a. de C. Anys més tard, en el 136, durant el regnat de l'emperador Adrià, es va encunyar en els denaris al·legories amb les províncies de l'Imperi Romà, entre les quals va estar Hispània.

L'al·legoria va seguir un mateix patró per a personificar les províncies romanes en la figura d'una dona recolzada. Així, es van incloure els atributs que diferencien quin territori representa esta al·legoria. En el cas d'Hispania, s'hi van incloure com a atributs a la figura femenina, una branca d'olivera i un conill, animal que continuarà personificant Espanya pràcticament fins al segle XVIII, moment en el qual serà substituït per l'actual lleó.

‘Espanya’ ve del nom romà ‘Hispania’, al seu torn del fenici “I-span-ya”. Va ser coneguda com terra de conills i de metalls.

Al·legoria d'Hispania
en la moneda d'1
Àureo d'Adrià. 136 dC.

CORONA LLOREJADA

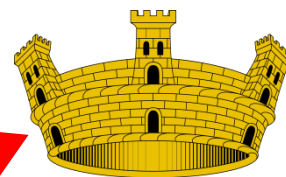
OLIVERA

CONILL

Al·legoria d'Espanya
en la moneda de 5
pessetes del Govern
provisional. 1868.

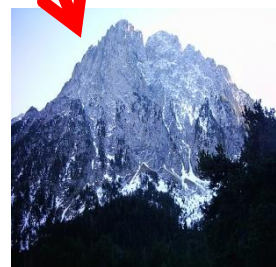
Autor:
Luis Marchionni

CORONA MURAL

PENYAL DE GIBRALTAR

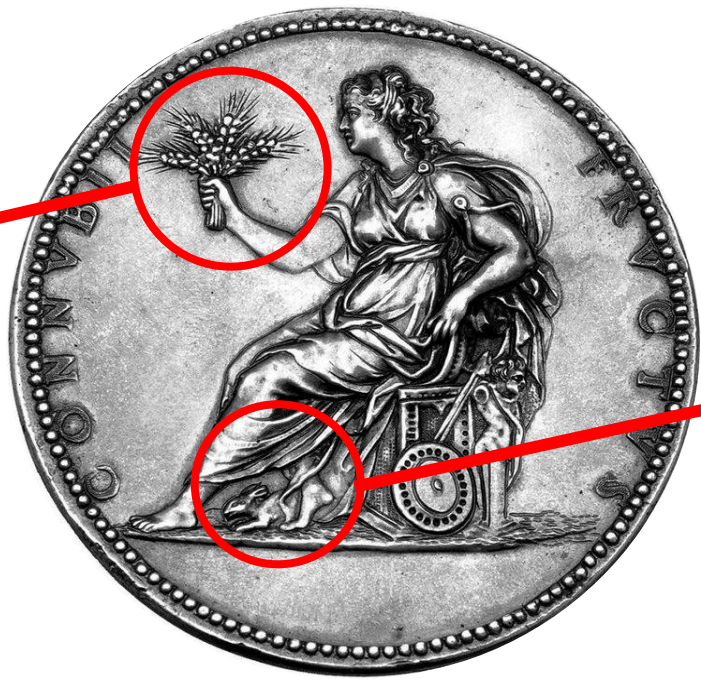
ELS PIRINEUS

Al·legoria d'Espanya
en la medalla de
Joana de Àustria. s.
XVI. 21

Al·legoria de la República espanyola en la moneda d'1 pesseta. 1933.

BLAT

CONILL

OLIVERA

En **1776**, el Estats Units d'Amèrica van firmar la **Declaració d'Independència** i es van separar de l'Imperi britànic. El món assistia a la formació d'una nova nació, la primera república del món contemporani.

Poc després, en **1789**, es produïa la Revolució Francesa, que va tindre com a resultat el canvi del sistema monàrquic al republicà, la primera república del "vell continent" del món contemporani. El text que va simbolitzar este canvi va ser la **Declaració dels drets de l'home i del ciutadà**.

Durant el procés de formació –tant dels Estats Units com de la República Francesa– es va gestar un nou imaginari per a simbolitzar el concepte de Llibertat, per a la qual cosa es va recórrer a l'antiga deessa romana **Libertas**, que era representada mentre sostenia amb la seua mà un barret frigi.

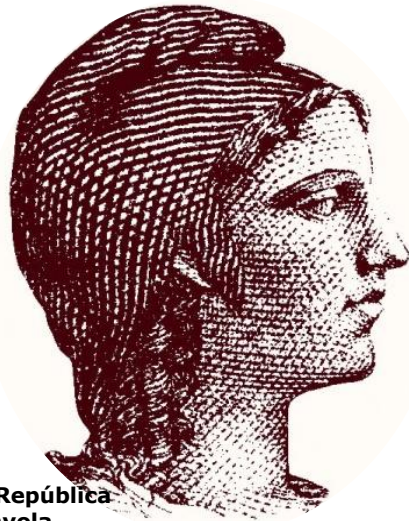
Augustin Dupré.
Medalla Libertas
Americana. 1782.
USA.

Robert Scot.
dòlar dels Estats
Units d'Amèrica.
1795. EE.UU.

Però no hi havia una imatge que simbolitzara el concepte de república, per a això es va haver de crear una al·legoria *ex novo*. Per això, i de forma natural, va anar apareixent una nova figura de la Llibertat, però en comptes de sostindre el capell frigi sobre les seues mans, el portava posat sobre el cap, de manera que es va afermar des de llavors esta nova imatge com a al·legoria de la república.

En l'itinerari de la València republicana es visita el saló de sessions de l'Ajuntament. En el seu interior, es conserven dos al·legories d'este període. Una representa Espanya i l'altra a València. Ambdues van ser realitzades pel pintor valencià Lluís Dubón i acompanyaven una escultura colossal, Al·legoria de la República, que presidia l'estrada del saló de sessions, realitzada en 1932 per l'escultor valencià Vicent Beltrán Grimal.

Al·legoria República
espanyola
1938

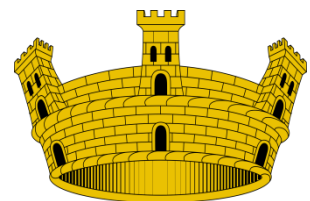
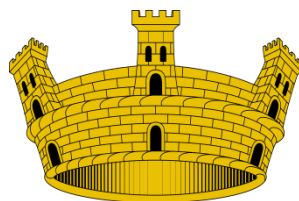
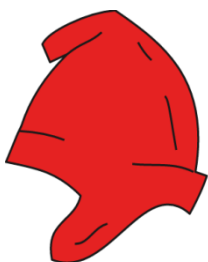

Al·legoria República
espanyola
1935

El barret frigi, atribut de la deessa Llibertas, va passar de les seues mans al seu cap i així es va formar una nova al·legoria, la personificació de la república com a sistema de govern.

D'esta manera, de ser símbol de la llibertat, va passar a ser-ho de la república per antonomàsia, de manera que el van adoptar des d'aleshores totes les nacions naixents com les iberoamericanes, però també les noves repúbliques europees.

El cas espanyol tindrà, per les seues pròpies circumstàncies històriques, la peculiaritat d'adoptar al costat del barret frigi, la corona mural com a símbol republicà. Per este motiu en el ric repertori iconogràfic-al·legòric republicà, es troben uns exemples amb barret frigi, uns altres amb corona mural i un cas excepcional en el qual es conjuga el barret frigi amb la corona mural. Imatge que, a més, continua sent la més representativa del període de la Segona República Espanyola i que va realitzar el pintor valencià Lluís Dubón.

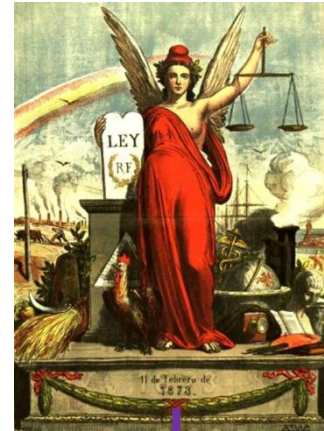
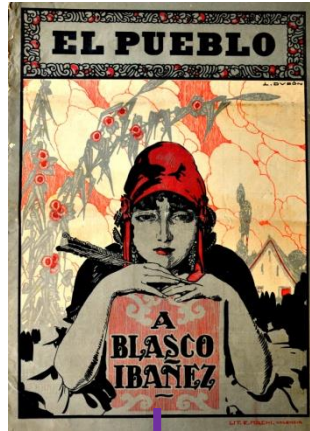
Investiga i argumenta breument l'origen de la corona mural i el seu ús en la iconografia al·legòrica espanyola:

El repertori al·legòric-republicà espanyol, es pot dividir en cinc blocs:

- a) El triomf de la llibertat (1868-1873)**
- b) Al·legoria de la Primera República espanyola (1873-1874)**
- c) Al·legoria "entre repúbliques" (1874-1931)**
- d) Al·legoria de la Segona República espanyola (1931-1939)**
- e) Al·legoria de la Segona República espanyola i del Front Popular (1936-1939)**

A continuació relaciona les al·legories següents amb la seua tipologia corresponent:

Empty box for classification.

Empty box for classification.

Al·legoria de la Primera República Espanyola (1873-1874)

Empty box for classification.

Empty box for classification.

DISENYA EL TEU EURO AL·LEGÒRIC

A continuació dibuixa-dissenya quina al·legoria d'Espanya o de València t'agradaria que apareguera en les monedes com ocorre en altres països.

REPÚBLICA DE LETÒNIA

REPÚBLICA FRANCESA

3.2. ACTIVITATS CENTRALS

3.2.1. VALÈNCIA EN LA MEMÒRIA

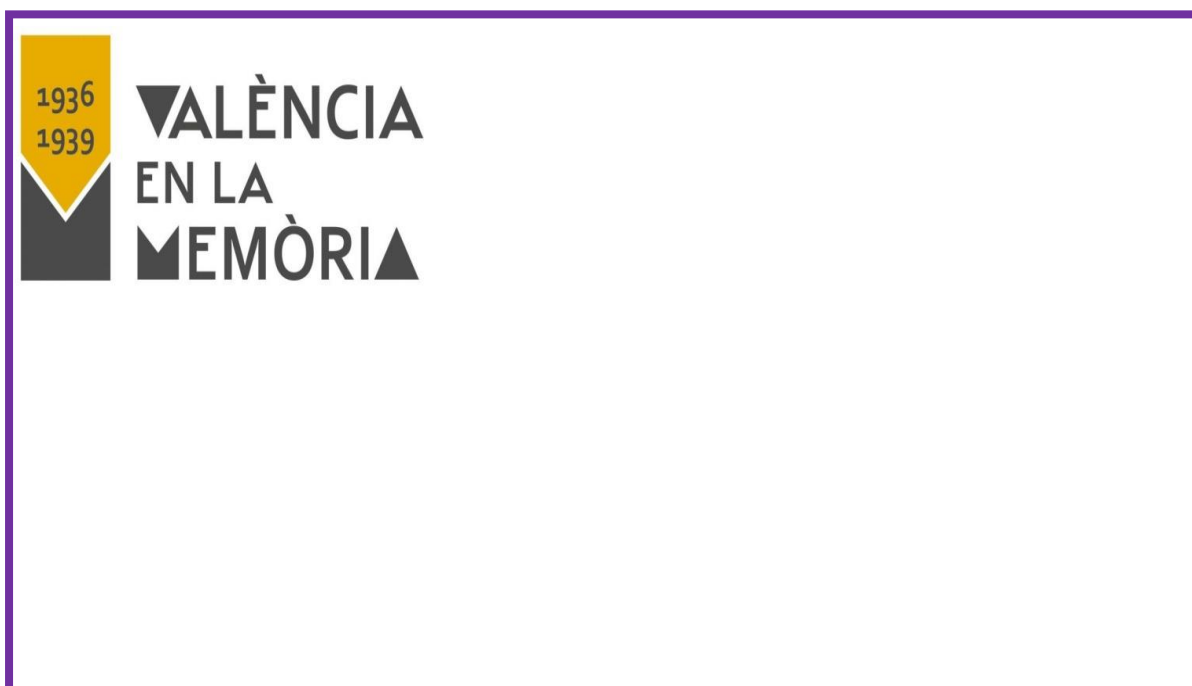
A continuació selecciona la resposta correcta:

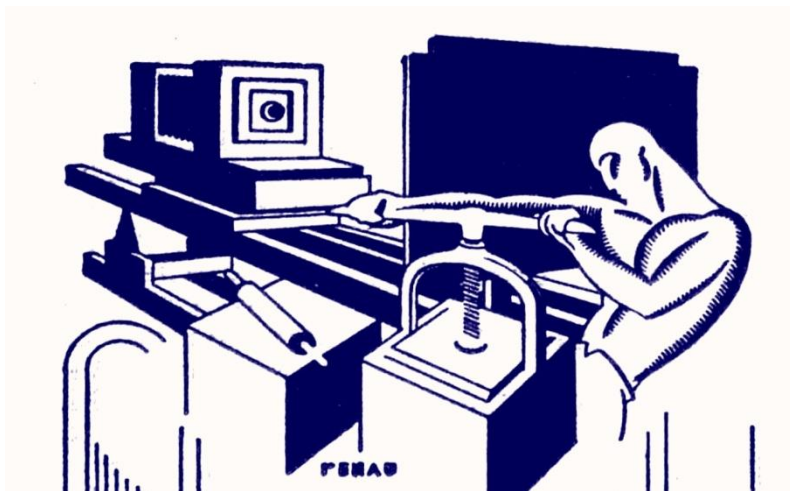
València en la memòria és una iniciativa impulsada en 2016 que a través de senyals indicatius en l'espai públic:

- a) Recupera edificis o monuments que van tindre un paper important durant la Segona República espanyola 1931-1939
- b) Recupera edificis o monuments que van tindre un paper important durant la Guerra Civil 1936-1939
- c) Recupera edificis o monuments que van tindre un paper important durant la Guerra Civil amb especial atenció a l'any en què València va ser capital de la República.
- d) Cap és correcta

Indica els senyals de València en la memòria que veges al llarg de l'itinerari:

3.2.2. LA MODERNITAT REPUBLICANA A VALÈNCIA

Josep Renau.
*Anunci de
Fotogravat.*
1932. València.

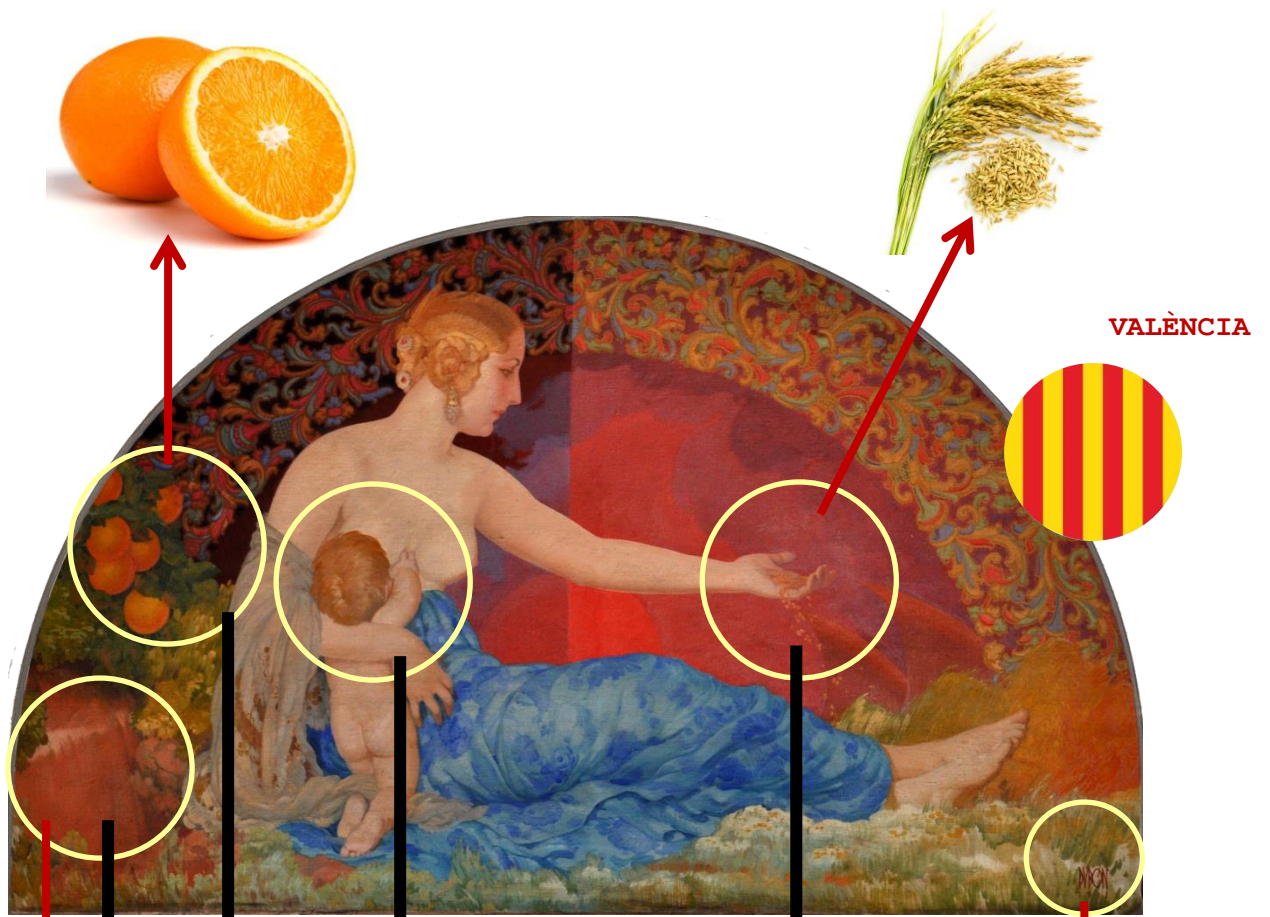
L'arribada de la Segona República va significar per a les arts un canvi renovador. La creativitat i la llibertat artística van ser l'autèntic estil que va imperar durant este període.

A més, l'art-déco, corrent artístic sorgit en 1920, prendrà força a la ciutat de València com a símbol de modernitat, de progrés i de futur per a la República.

Este estil, es veurà plasmat en arquitectura com és el cas del cinema Capitol o el cinema Rialto; en escultura, com l'exemple de l'Al·legoria de la República que va presidir el saló de sessions de l'Ajuntament; en pintura, com els dos panells al·legòrics d'este mateix saló; i per descomptat en les arts gràfiques, en les quals es veurà reflectit en multitud d'anuncis i dissenys per a revistes, llibres, premsa, etc.

Durant l'itinerari, identifica elements que consideres que pertanyen a la modernitat republicana i anota'ls a continuació:

Des del saló de sessions de l'Ajuntament, on podràs observar que hi ha les al·legories següents, completa els requadres amb els termes que s'hi presenten. El cas de l'última al·legoria que va presidir l'esmentat espai, va desaparèixer en 1939.

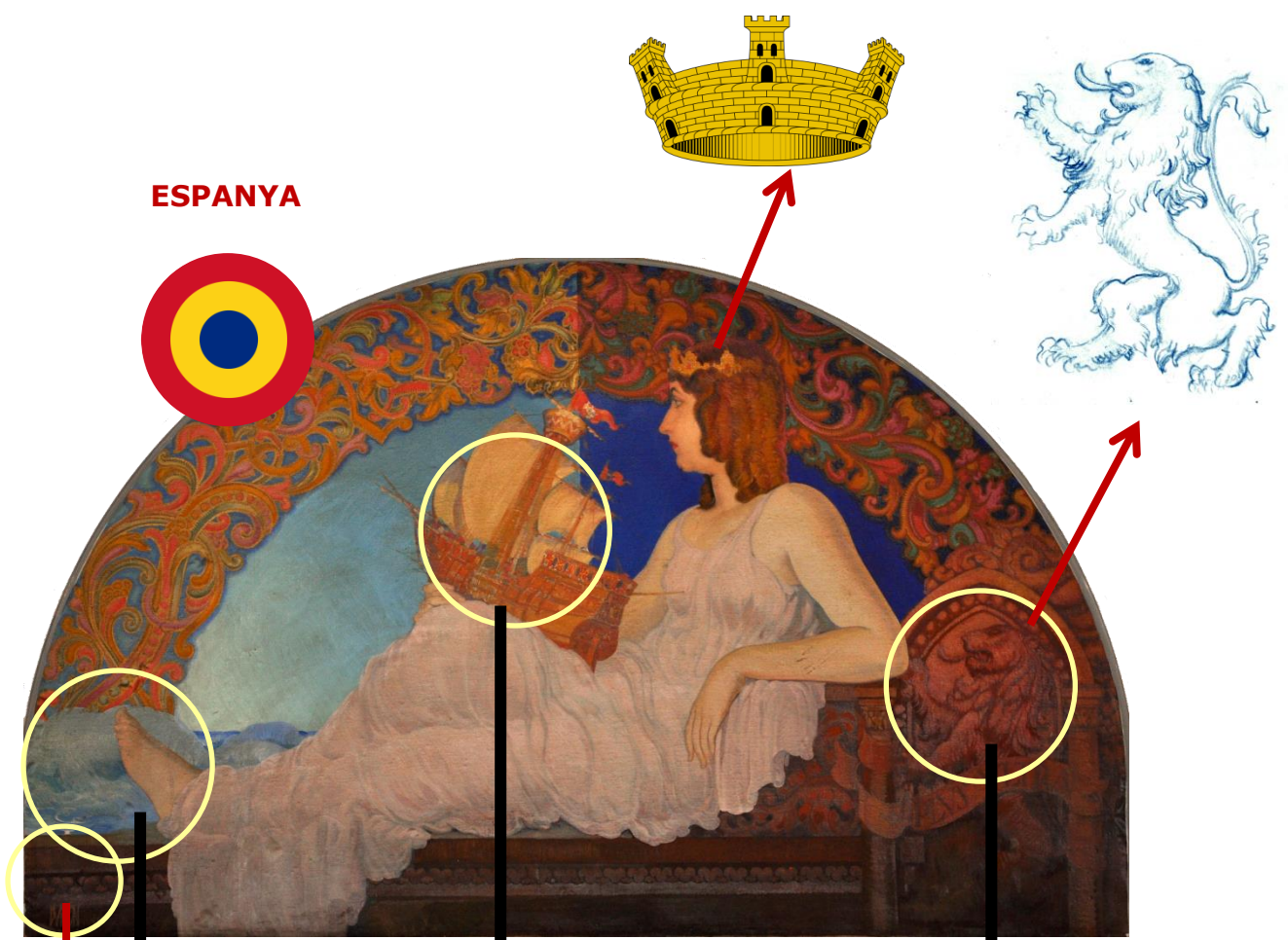
VALÈNCIA

DABON

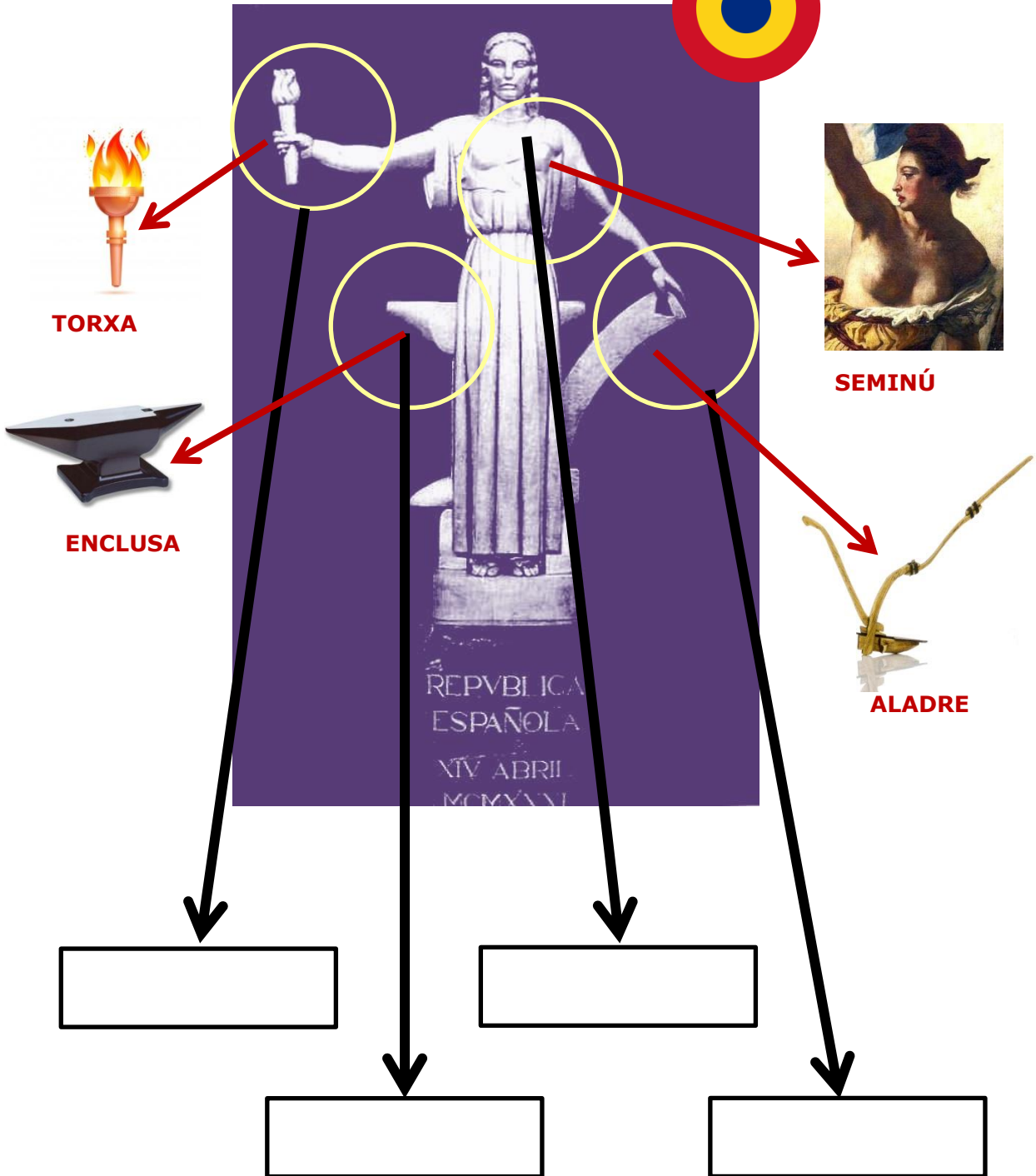
- CULTIU DE L'ARRÒS
- RIU TÚRIA
- DEESSA TELLUS
- HORTA DE VALÈNCIA

ESPANYA

DRAÇON

- **TRIBUT D'ESPANYA**
- **PENÍNSULA IBÈRICA**
- **ESPANYA IMPERIAL**
- **SÍMBOL REPUBLICÀ**

- LA LLIBERTAT
- LA REPÚBLICA
- EL TREBALL
- EL PROGRÉS

3.2.3. LA GUIA DE CARRERS REPUBLICANA

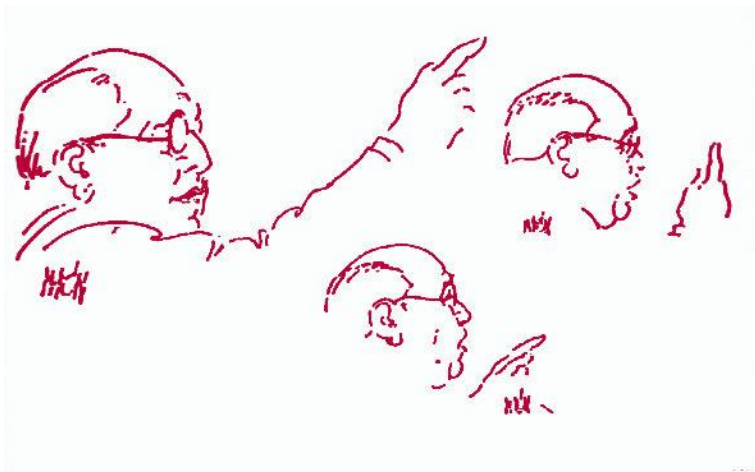
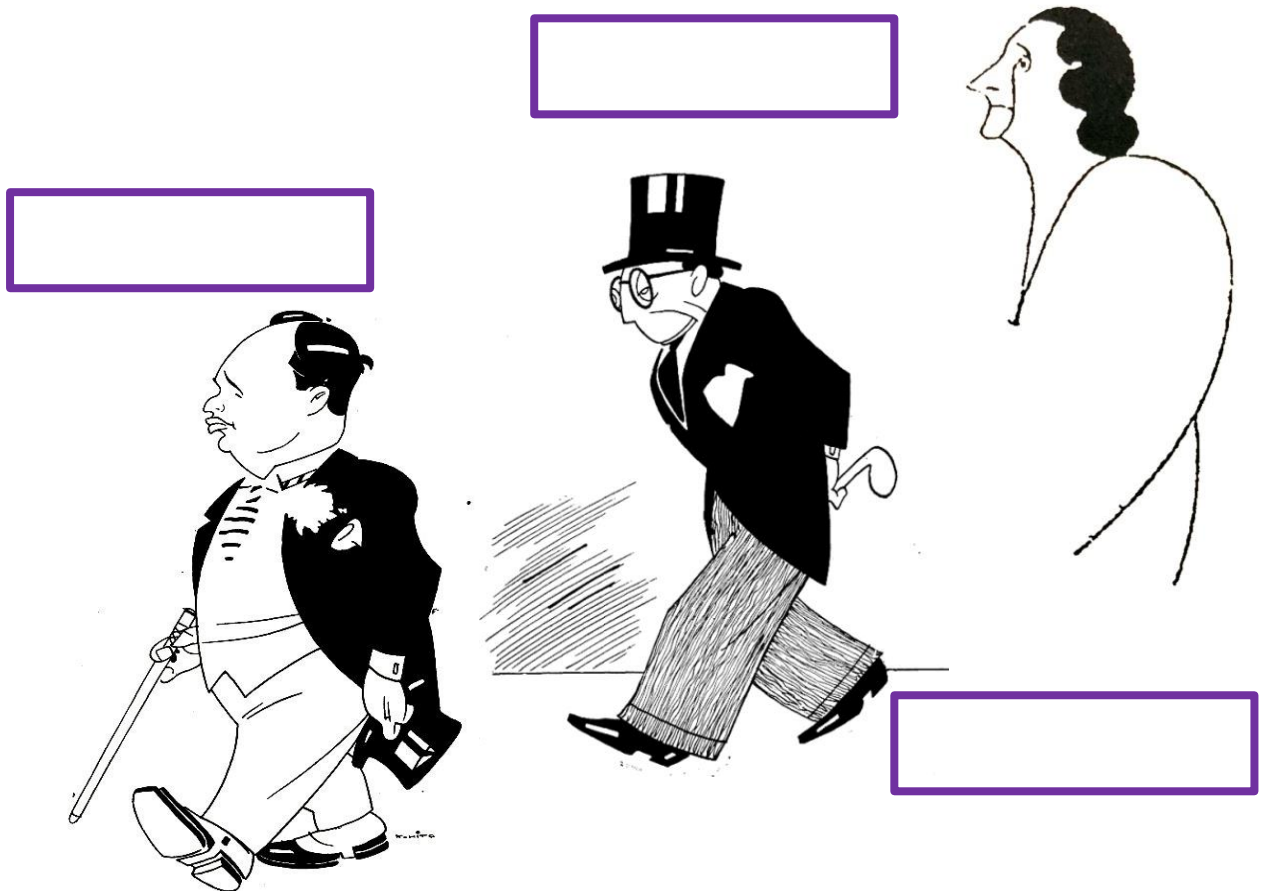
A continuació, es presenten diversos exemples de noms de carrers, places i avingudes de València vigents entre 1936 i 1939. Escriu quin nom té cadascuna d'estes actualment i reconeix si n'hi ha cap exemple durant l'itinerari.

Plaça de la Generalitat Catalana	→	
Avinguda de la Unió Soviètica	→	
Avinguda de Lenin	→	
Carrer Metal·lúrgia	→	
Plaça d'Emilio Castelar	→	
Avinguda de Blasco Ibáñez	→	
Gran Via Buenaventura Durruti	→	

3.2.4. LA CARICATURA VALENCIANA EN LA SEGONA REPÚBLICA

La caricatura va tindre molta repercussió durant el període republicà. Es presentaven en revistes, premsa i altres mitjans, caricatures de polítics principalment, però també de personatges rellevants del moment com ara músics, artistes, etc.

A continuació, es mostren diverses caricatures del període de la València republicana. Identifica a quins personatges de l'època correspon cadascuna d'estes.

DISSENYA LA TEUA CARICATURA

Després d'haver vist i identificat diversos exemples de caricatures del període republicà, dissenya una o diverses caricatures d'algú que siga important per a tu.

3.2.5. LES ARTS CONTRA LA GUERRA

Al pati d'accés a l'actual museu es mostra una escultura que, per les seues característiques, motiva incloure-la en la ruta de la València republicana.

Es tracta de l'escultura alt relleu que va fer l'escultor valencià Ricardo Boix Oviedo (1904-1994) en 1937, per a ser exposada en el pavelló espanyol de l'Exposició Internacional de París. El títol de l'obra és "*Songez a la douleur d'Espagne*", que pot traduir-se com "Escolteu el dolor d'Espanya", perquè tant la temàtica com la finalitat de l'escultura, va ser denunciar la Guerra Civil d'Espanya.

Cal destacar que esta escultura és dels pocs exemples artístics que es van fer durant el conflicte bèl·lic amb esta temàtica i que, a més, ha arribat fins als nostres dies. D'altra banda, va ser exhibida en l'Exposició Internacional París al costat del *Guernica* de Pablo Picasso, oli sobre tela que va denunciar també la guerra d'Espanya i defensar la legitimitat republicana amenaçada pel feixisme.

L'escultura representa -volent emular el format d'un affiche- una mare que protegeix la vida del seu fill. L'autor, va triar l'art déco com a estil per a esculpir l'obra, lògic tenint en compte que a més de ser un dels corrents artístics més divulgats, Boix és l'exponent déco escultòric més rellevant del País Valencià. Altres obres d'ell són: *Al·legoria de la II República espanyola* de 1932 que conserva el Museu de Belles arts de València, *Al·legoria del cinema Capitol*, de 1933, o del mateix any, els relleus al·legòrics decoratius de diversos edificis situats en la plaça de l'Ajuntament.

Quina és l'obra d'art més coneguda internacionalment com a denúncia de la Guerra Civil? Coneixes alguna altra obra?

3.3. ACTIVITATS POSTERIORIS

3.3.1. LA DONA EN LA SEGONA REPÚBLICA

Al·legoria República
espanyola
1937

Sens dubte, l'aportació social més important de la Segona República Espanyola va ser reconéixer els drets i llibertats de la dona per primera vegada en la nostra història. Reconeixement que es va fer efectiu amb el vot femení recollit en la Constitució espanyola de 1931, així com l'accés de dones a la vida política i alts càrrecs del funcionariat.

*República, república siempre, la forma de gobierno más
conforme con la evolución natural de los pueblos*

CLARA CAMPOAMOR

Associa els termes següents amb la dona a la qual fan referència col·locant en cada casella el número corresponent:

**FREDERICA
MONTSENY**

VICTORIA KENT

CLARA CAMPOAMOR

MANUELA BALLESTER

DOLORES IBÁRRURI

**GUILLERMINA
MENDRANO**

- 1- PINTORA**
- 2- DEFENSA DEL VOT FEMENÍ**
- 3- PRIMERA DIRECTORA GENERAL DE PRISIONS**
- 4- PRIMERA MINISTRA ESPANYOLA**
- 5- PRIMERA REGIDORA DE L'AJUNTAMENT DE VALÈNCIA**
- 6- LA PASIONARIA**

3.3.2 EL NU DE LA MODERNITAT

Les arts produïdes durant el període de la Segona República espanyola presenten un missatge clar de ruptura amb l'anterior, amb intenció d'anunciar l'inici d'una nova era.

Els conceptes de modernitat, de progrés i de mirada al futur seran els referents a seguir d'una generació conscient del moment històric que estava vivint.

Prenent models de l'Antiguitat Clàssica com la Venus de Milo, però també de l'edat contemporània com *La llibertat guiant el Poble* d'Eugène Delacroix, els artistes van personificar a la república i la llibertat en la figura d'una dona mostrant la seua nuesa o seminuesa.

Les deesses dels nostres ancestres es van transformar en les al·legories de les nacions republicanes, el nu de la dona havia passat de ser, d'un culte a la fertilitat a un reclam de la llibertat, resultat d'una generació que arrossegava segles de "Espanya negra".

Venus de Willendorf

28.000 aC

Venus de Mèdici

Segle I

València republicana

1936

Ompli els requadres en blanc amb el nom de l'artista que va realitzar cada obra i que a continuació s'exposen:

Manuel Monleón

Ricardo Boix

Josep Renau

Lluís Dubón

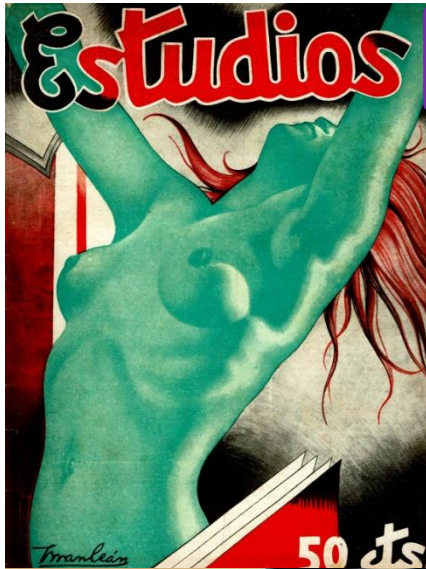
**Vicente Beltrán
Grimal**

José Terencio

- 1- Portada Revista *Estudios*. 1935. València**
- 2- Portada Revista *Estudios-Generación Consciente*. 1932. València**
- 3- Detall del cartell d'Esquerra Valenciana *Germans al front*. 1936.**
- 4- Al·legoria del cine Capitol. 1933. València.**
- 5- Al·legoria de la Fama. 1933. Puente de Aragón. València.**
- 6- Al·legoria de la Segona República espanyola. 1932. Saló de sessions del Ajuntament de València.**

1

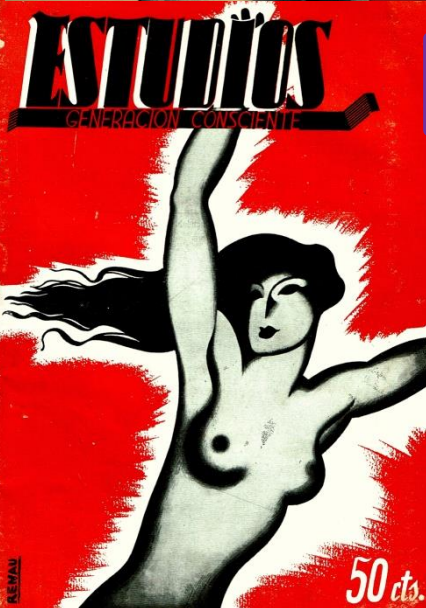
4

3

5

2

6

3.3.3. EL DOCTOR PESET ALEIXANDRE

Retrat del Dr. Pezet Aleixandre.
Autor: Damián Flores Llanos. 2007
Foto: Néstor Morente
Ubicació: Col·legi Major Universitari Pezet Aleixandre

Joan Baptista Pezet Aleixandre, doctor en Medicina, va ser també rector de la Universitat de València durant el període republicà i president del partit *Izquierda Republicana*.

Acabada la Guerra Civil, en 1941, va ser executat per les autoritats franquistes, el seu delicte havia sigut lluitar per la llibertat.

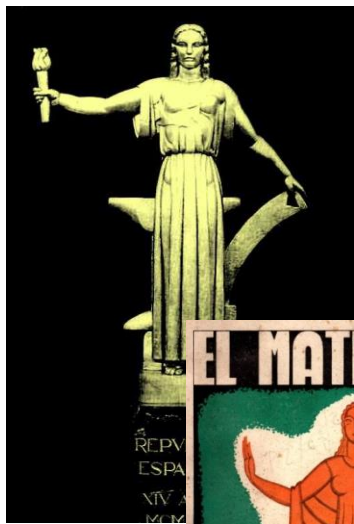
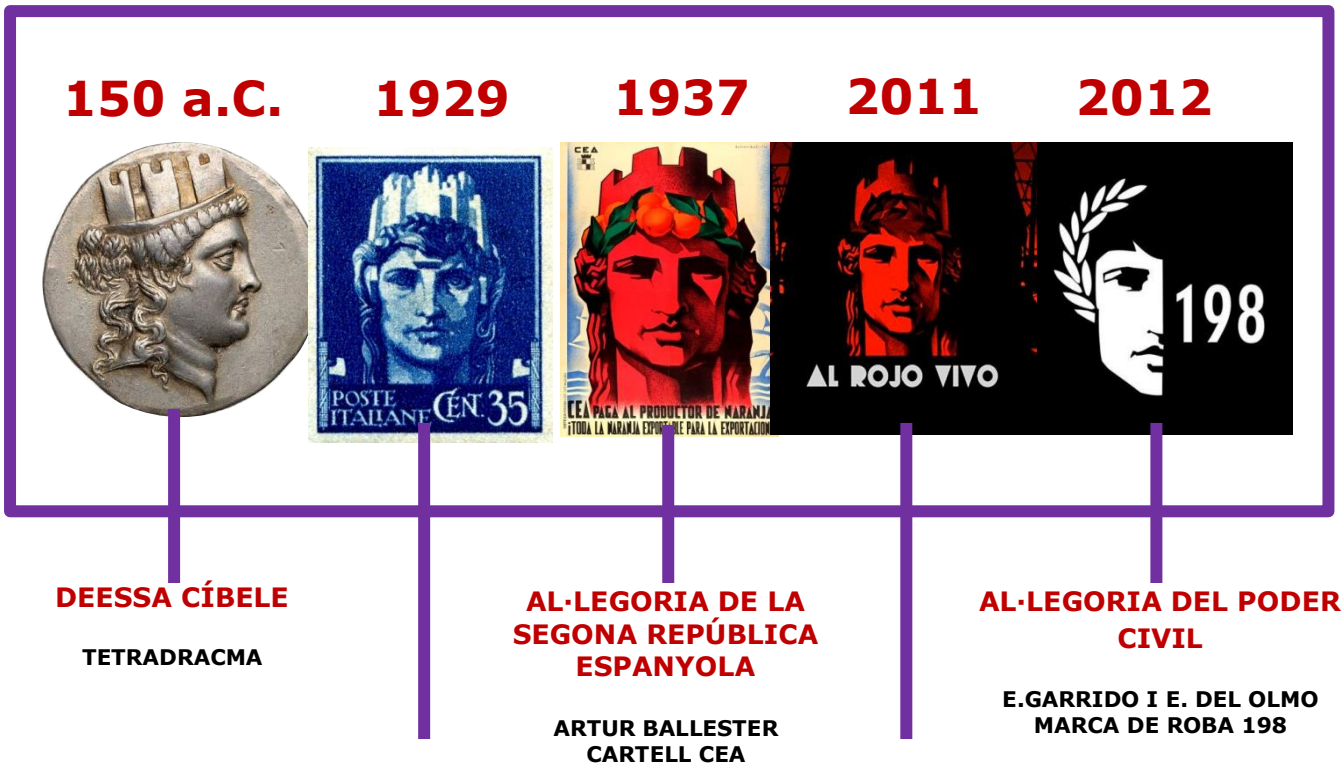
La seua figura simbolitza els centenars de víctimes de la barbàrie feixista.

Intenta recopilar històries de la teua pròpia família o si coneixes algun exemple que guarde relació amb el període de la València republicana. En eixe cas, pots desenvolupar-les a continuació perquè no romanguen en l'oblit.

3.3.4. LA CULTURA VISUAL

1932

1937

La cultura visual invita a descobrir la nostra història per a comprendre el nostre present. Pel que fa a la qüestió artística, ens ajuda a visualitzar el mateix desenvolupament de la humanitat.

S'hi han inclòs dos exemples per a comprendre millor la importància de la cultura visual. En primer lloc, la iconografia de la deessa Cíbele i la seua repercussió fins als nostres dies, i a continuació, un exemple d'influència iconogràfica.

3.3.5. DISSENYA EL TEU REFUGI

Durant l'itinerari del programa València republicana s'ha parlat de tres refugis antiaeris: el de l'Ajuntament, el del carrer de Dalt/Ripalda i el del carrer dels Serrans. Dels tres, hem visitat el de l'Ajuntament i hem conegut la seua funció, així com les característiques principals. Tanmateix, la paraula **refugi** comprén molts més conceptes i sentiments.

“Lloc o construcció on algú es recull per a protegir-se de la inclemència del temps o d'algun perill.” (*Diccionari normatiu valencià, AVL*)

“Construcció amb coberta o subterrània construïda per a protegir-se de les armes de l'enemic.”
(*Diccionari normatiu valencià, AVL*)

Refugi antiaeri del carrer dels Serrans.

Què és per a tu un refugi?, Et refugies d'alguna cosa?, Quin lloc tries?

Podries representar-lo?

REFUGIO

Com has pogut observar durant el trajecte, els refugis antiaeris de la ciutat de València, van tindre en els seus accessos uns rètols per a anunciar-los. Este tipus de lletra o tipografia, dissenyada en art déco, és actualment un dels símbols més populars d'aquell període.

Dissenya o planteja un tipus de lletra o tipografia amb la qual tu hauries anunciat els refugis antiaeris de València.

4. AVALUACIÓ

<i>De les següents afirmacions, marca el número 5 si estàs molt d'acord, 4 si estàs bastant d'acord, 3 si estàs poc d'acord, 2 si no estàs d'acord i 1 si estàs totalment en desacord</i>					
	1	2	3	4	5
M'ha resultat fàcil seguir les explicacions de l'educador/a					
El personal educador dominava els temes tractats					
El personal educador ha resolt els dubtes adequadament					
El personal educador ens ha motivat i animat a participar					
EL programa m'ha aportat nous coneixements					
Les sessions han sigut amenes i divertides					
M'ha agradat l'ús del material de suport: vídeos, il·lustracions, contes					

5. BIBLIOGRAFIA

- DA, *València Capital Cultural de la República (1936-1937). Antología de textos i documents*. València: Generalitat Valenciana-Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1986.
- DA, *Catàleg de l'exposició La Modernitat Republicana a València-Innovacions i pervivències en l'art figuratiu (1928-1942)*. València: Museu Valencià de la Il·lustració i de la Modernitat, 2016.
- CAMPOAMOR, Clara. *El voto femenino y yo*. Madrid: Editorial Horas y Horas, 2006.
- CARRIÓN, Lucila Aragón; TESTOR, José María Azkárraga; BONET, Juan Salazar. *Guía urbana. València 1931-1939: La ciudad en la II República*. València: Publicacions Universitat de València, 2011.
- RAMÍREZ, Néstor; CANO COLOMA, José. *Vientos contrarios, recuerdos biográficos de José Cano Coloma*. València: Ajuntament de València, 1983.
- RUIZ RODRIGO, Cándido. *Política y educación en la II República. Valencia 1931-1936*. València: Universitat de València, 1993.
- VIADEL I GIRBÉS, Francesc. *Vicent Marco Miranda 1880-1946*. Barcelona: Fundació Josep Irla, Col·lecció: Biblioteca de l'Esquerra Nacional, 2015.

